



UNIVERSITY OF
GOTHENBURG

Regler för forskningsdatahantering

SND:S NÄTVERKSTRÄFF I GÖTEBORG 2025-04-09
FORSKNINGSDATASTÖDET
RESEARCHDATA@GU.SE.

Varför datahanteringsplaner?

- En bra plan kan fungera som en röd tråd i forskningsprojektet, särskilt i relation till datahanteringen, men även som struktur för hela "forskningslivscykeln".
- Ett verktyg för att dokumentera och säkerställa att forskningen lever upp till nuvarande och kommande lagar, regler och krav.
- Är ofta ett krav från finansiärer.
- Reproducerbarhet och transparens - gör det enklare för andra att följa hur resultat har tagits fram.
- Tydliggör ansvarsfördelning och processer – minskar risken för missförstånd och dubbelarbete.
- När data samlas in och lagras på ett strukturerat sätt – inklusive metadata och dokumentation – blir de enklare att återanvända, både för forskningsgruppen själv och för framtida samarbetspartner – ger också förutsättningar för att kunna dela data öppet.
- Genom att specificera hur data krypteras, var den lagras och vem som ska ha tillgång till den, kan planen minska riskerna för dataläckor eller oavsiktlig publicering av känslig information.



<https://gunet.sharepoint.com/sites/k2-universitetsledningen/ArchiveDocuments/%C3%85tkomstr%C3%A4tt%201%20-%20Internet/GU4969-492250492-433.pdf>

Beredning och remissförfarande

- Styrgruppen för samordning av forskningsdata: 29 november 2023.
- Forskningsnämnden: 12 december 2023 samt remiss 21 februari 2024.
- CISO: 12 januari 2024 samt 13 maj 2024.
- Remiss till samtliga fakulteter. Remissperiod 21 februari t.o.m. 19 april 2024.
- Remiss till Arkiv och registratur, Universitetsbiblioteket, Svensk nationell datatjänst (SND). Remissperiod 21 februari t.o.m. 19 april 2024.
- Rektors ledningsgrupp 12 december 2024.
- Forskningsnämnden 25 januari 2025.

Hur gör andra lärosäten?

Chalmers regler: *"Alla forskningsaktiviteter på Chalmers **ska** upprätta och underhålla en datahanteringsplan."*

Karlstads universitet: *"... **rekommenderar** att en datahanteringsplan upprättas för alla forskningsprojekt som genererar forskningsdata..."*

KTH: *"Forskare **ska** under ett tidigt skede i forskningsprojektet ta fram en datahanteringsplan..."*

LTU: *"En datahanteringsplan **ska** upprättas i början av varje forskningsprojekt eller redan vid ansökan i de fall finansiären kräver detta."*

KI: *Ska-krav gäller främst projekt med finansiering från VR, Horizon Europe, ERC och många amerikanska finansiärer.*

SLU: *"En datahanteringsplan **ska** upprättas, diarieföras och därefter underhållas över tid för varje nytt projekt/och eller undersökning inom forskning och miljöanalys..."*

UmU: *"... **rekommenderar** sina forskare att upprätta en datahanteringsplan."*

Checklista för forskning

Inför ett nytt forskningsprojekt finns det ett antal steg som behöver gås igenom på grund av rättsliga krav som framgår av bland annat:

- Regelverket god forskningssed
- Dataskyddsförordningen (GDPR)
- Etikprövningslagen
- MSB-föreskrifter

Dessa steg passeras därför innan ett nytt forskningsprojekt påbörjas.

Steg 1 - Genomför informationsklassning

Steg 2 - Genomför tröskelanalys

Steg 3 - Skapa datahanteringsplan

Steg 4 - Ansök om etikprövningstillstånd (vid behov)

Steg 5 - Genomför konsekvensbedömning (vid behov)

Steg 6 - Ingå avtal (vid behov)

Steg 7 - Inhämta samtycke och informera om behandlingen (vid behov)

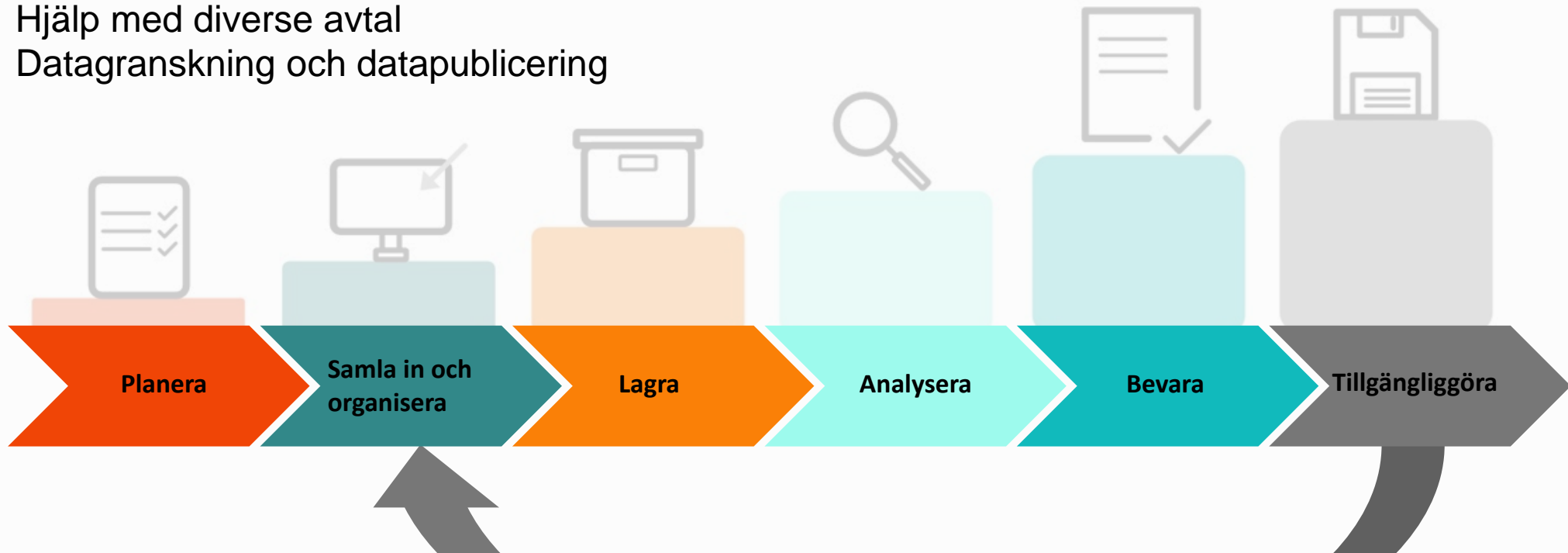
Steg 8 - Registrera behandlingen




Stöd under hela livscykeln

Råd och stöd till forskare när det gäller forskningsdatahantering vilket ofta innebär:

- Frågor via e-post och inbokade möten
- Återkoppling på dokument
- Hjälp med diverse avtal
- Datagranskning och datapublicering



 <https://gunet.sharepoint.com/sites/mp-utbildning-och-forskning/SitePages/Hantering-av-forskningsdata.aspx>

 researchdata@gu.se



GÖTEBORGS
UNIVERSITET

TRE

Trusted Research Environment



SND:s nätverksträff i Göteborg 2025-04-09

IT-ENHETEN
SEKTIONEN FÖR IT-STÖD TILL FORSKNING OCH UTBILDNING

TRE - Trusted Research Environment



- IT-tjänst för forskningsdata som ger användaren tillgång till en kontrollerad och säker IT-miljö där data med högt skyddsvärde (informationsklass 3) kan bearbetas
- Möjliggör bearbetning, samarbete, delning och lagring av data på ett säkert sätt
- Att kunna uppfylla lagstiftningen
- Lösningen grundar sig på följande principer
 - Att data lagras säkert och på rätt lokalitet
 - Att åtkomst är styrd med hög tillit och är spårbar
 - Att information kan bearbetas säkert
 - Att information kan tas in säkert från omvärlden
 - Att information kan skeppas till omvärlden på ett säkert sätt

Arkitektur

- Tjänsten består av en egen dedikerad IT-infrastruktur (servrar, lagring) som finns on-prem, samt är avskild med ett eget säkert nätverk (där åtkomst kontrolleras via policys och brandväggsregler, samt att trafiken är krypterad) inom GU-nätet.
- TRE bygger på plattformen OpenShift och containerteknologi och består av flera tekniska komponenter som tillsammans tillhandahåller en säker IT-miljö.
- Den säkra IT-miljön kan konceptuellt beskrivas som ett "bankvalv".
- För att komma åt miljön krävs det stark autentisering. I dagsläget är tjänsten endast tillgänglig för personer som kan identifiera sig med hjälp av Freja eller BankID.
- Bearbetningen sker inne i valvet via en nedlåst virtuell klient som inte tillåter fritt flöde av information till och från internet. Information/data kan i stället tas emot (importeras) och skeppas (exporteras) till omvärlden på ett kontrollerat sätt via separata komponenter inom tjänsten TRE
- All aktivitet i valvet loggas. Informationen förvaras krypterad på dedikerade servrar på Göteborgs universitet med hög fysisk säkerhetsnivå där all åtkomst är kontrollerad.



Användarvillkor och förutsättningar

- Användarvillkor
 - Göteborgs universitet behöver vara forskningshuvudman för forskningen
 - Forskningsprojektet behöver ha gjort en informationsklassning av sina forskningsdata till klass 3
 - Valvägare/valvadministratör behöver vara anställd på Göteborgs universitet



Roller och ansvar



Roll	Behörighet	Vem/vilka
Administratör (Valvägare)	Administration av behörigheter till valvet Ej egen åtkomst till valv, utan endast till TRE-portalen	*GU-anställd
Superanvändare	Behörighet att installera programvaror mm. inne i valvet. Administrera behörigheter/rättigheter på mappstruktur inne i valvet samt bearbeta data. Högsta behörigheten inne i valvet	Samtliga användare
Användare	Behörighet att nyttja programvaror som finns inne i valvet. Kan bearbeta den data som man fått rättighet till inne i valvet	Samtliga användare
Importör	Godkänner import av data till valvet. Ej egen åtkomst till valvet	Samtliga användare
Exportör	Godkänner export av data från valvet. Ej egen åtkomst till valvet	GU anställd

* Som GU-anställd räknas anställda, doktorander och adjungerande. För mer information se användarvillkoren för TRE [TRE-PORTAL](#)

Vad kan jag göra inne i mitt TRE-valv?

- Som användare av TRE har du möjlighet att importera de programvaror som du har behov av att nyttja för din forskning. Valvägaren ansvarar för att licensvillkoren för programvarorna efterlevs i enlighet med användarvillkoren för TRE.
- Exempel på programvaror som finns tillgängliga för installation inne i valven.
 - MATLAB - matematisk programvara och programmeringsmiljö
 - NVivo - program för kvalitativ dataanalys
 - SAS - statistikprogram, särskilt lämpligt för att hantera stora datamängder
 - Stata - statistikprogram (dataanalys, datahantering och grafik)
 - VLC player – enkel bearbetning av video





Vad kan jag göra inne i mitt TRE-valv?

- Inne i valvet finns möjlighet att starta en virtuell server för att utföra kraftfulla beräkningar och bearbetningar.
Det går att välja mellan följande operativsystem:
 - Linux VM (För Linux VM så har man fri access till alla paketförråd (repository) som medföljer operativsystemet)
 - Windows VM
- Följande programvaror körs i så kallade "Podar" inne i valven. "Podar" ger flera fördelar, bland annat tillgång till extra minne och CPU för att hantera mer krävande beräkningar och processer.
 - R-studio – en utvecklingsmiljö för programmeringsspråket R, används för statistisk analys och datavisualisering.
 - Whisper - en maskinell transkriberingstjänst för att konvertera tal till text från ljudfiler



GÖTEBORGS
UNIVERSITET